

NEREŽIŠĆA, župna crkva Gospe od Karmela

kulture fina tamna glačana i oslikana keramika. Motivi girlandi, vrpce, lukova, nizova točkica, složenih spirala i meandara nanose se crvenom, bijelom, žutom, smeđom i crnom bojom. U novije vrijeme neki nalazi ukazuju na postojanje jedne regionalne inačice srednjoeuropske *lendelske kulture* u SZ Hrvatskoj (Ozalj, Pepelane).

LIT.: Š. Batović, Jadranska zona, u knjizi: Praistorija jugoslavenskih zemalja, II, Sarajevo 1979. — S. Dimitrijević, Sjeverna zona, ibid. T. T. G.

NEREZINE, selo na otoku Lošinj. Zidane kuće na kat potječu iz doba gospodarskoga napretka (promet jedrenjaka u XIX. st.). Izvan naselja je franjevačka jednobrodna crkva i samostan s klaustrum, izgrađeni 1509—15; trokatni renesansni zvonik s biforama je iz 1590. Na oltaru je slika Sv. Franje sa Sv. Gaudencijem, Sv. Nikolom, Sv. Klarom i Sv. Bonaventurom (vrijedan rad iz XVI. st.). — Na vrhovima u okolici (lokaliteti Halmac, Berdo) ima više prapov. gradina; antički nalazi na lok. Halmac ukazuju na postojanje rimske ladanjske vile. Na padinama Osorčice iznad sela nalaze se ruševine romaničke crkvice Sv. Magdalene (XIII. st.). Izvan naselja u polju sagrađili su u XV. st. osorski patriciji Draž kulu za zbjeg.

LIT.: B. Fučić, Izvještaj o putu po otocima Cresu i Lošinj, Ljetopis JAZU, 1949, 55, str. 71—72. — A. Mohorovičić, Analiza razvoja urbanističke strukture naselja na otocima zapadnog Kvarnera, ibid., 1956, 61, str. 486—488. — J. Čus-Rukonić, Arheološka topografija otoka Cresa i Lošinja, u knjizi: Arheološka istraživanja na otocima Cresa i Lošinja, Zagreb 1982. B. F.

NEREŽIŠĆA, naselje usred otoka Brača; upravno središte otoka od sr. vijeka do kraja XVIII. st. U Nerežiškom polju nalaze se prapov. gomile: Borščanova, Propadanja i »na Spile« te rim. i starokršć. ulomci. Z od naselja je starokršć. crkva Sv. Tudora, vjerojatno pregrađena u XII—XIII. st. U okolici su još crkve Sv. Jurja i Sv. Nikole s prijelaze iz romanike u gotiku. Unutar naselja su iz doba gotike crkve Sv. Margarite i Sv. Petra. U crkvi Sv. Petra je kameni reljef Bl. Dj. Marije sa svecima, rad N. Lazanića iz 1578. Od stambenih zgrada očuvala se gotička kuća Garafulić i renesansna

palača Harašić. Stara vijećnica iz XVI. st. uništena je potkraj XIX. st. Na trgu uz župnu crkvu je reljef mletačkoga lava s natpisom iz 1545. i stup za koplje s lavom i otučenim grbovima. Župna crkva spominje se u XIII. st., ali je 1583 — prema očuvanom natpisu — bila pregrađena; u XVIII. st. počela je ponovna pregradnja, a 1746. I. Macanović gradi novi zvonik, radi na pročelju i na uređenju unutrašnjosti crkve. U crkvi je veliki renesansni drveni oltar, kasnorenesansna oltarna slika C. Ridolfija, nekoliko baroknih slika, te orgulje P. Nakića.

LIT.: D. Vrsalović, D. Domančić i K. Prijatelj, Kulturni spomenici otoka Brača, Brački zbornik (Zagreb), 1960, 4. — I. Fisković, O ranokršćanskoj arhitekturi na otocima Braču i Šolti, Arheološki radovi i rasprave, VIII—IX, Zagreb 1982, str. 165. N. B. B.

NESACTIUM → VIZAČE

NEUGEBAUER, Walter, crtač stripova i autor crtanih filmova (Tuzla, 28. III. 1921 — München, 1. VI. 1992). Slikarstvo i grafiku učio kod T. Krizmana. Već 1935. crta stripove za list »Oko«, potom za »Vandrokaša« što ga je pokrenuo s bratom Norbertom (1938—40), za »Novi vandrokaša« (1940) i »Zabavnik« (1941—45), gdje u višebojnome tisku izlaze njegovi stripovi vrhunske crtačke vještine (*Patuljak Nosko*, *Gladni kralj*). Stripom prikazuje velike svjetske romane (*Prvi ljudi na Mjesecu* po H. G. Wellsu, *Dvadeset tisuća milja pod morem* po J. Verneu). Nakon 1945. crta stripove za »Pionir«, »Horizontov zabavnik«, te »Kerempuh« (pseudonim Vanič), u kojemu objavljuje i političke karikature, »Ilustrirani vjesnik«, »Petko«, »Miki strip«, a »Plavi vjesnik« donosi niz njegovih stripova nastalih za njemačke izdavače. Stvara s bratom Norbertom prve domaće poslijeratne animirane filmove: *Crvić*, *Usmene novine*, *Svi na izbore* (1945); *Veliki miting* i *Veseli doživljaj* (1951); *Životni ciklus biljke* (1955); *Priča o Crvenkapici* (1956); *Nezgode građanina pješaka* (1957) i *Bušo, hrabri izvidnik* (1958). Oni znače odvajanje od tada prevladavajuće manire W. Disneya i potvrdu animiranoga filma u Hrvatskoj. Njegovi su stripovi (uz stripove A. Maurovića) pionirska i ujedno visoka dostignuća te grane crtačke umjetnosti. Od 1960. N. u Njemačkoj proizvodi animirane filmove prema odgojno-obrazovnome programu za predškolsku djecu, te filmove za ekonomsku propagandu.

LIT.: Z. Sudović i R. Munitić, Zagrebački krug crtanog filma, I, Zagreb 1978. — S. Draginčić i Z. Zupan, Istorija Jugoslovenskog stripa, I, Novi Sad 1986. R.

NEUMANN, Zlatko, arhitekt (Pakrac, 4. III. 1900 — Zagreb, 9. I. 1969). Diplomirao na Visokoj tehničkoj školi u Beču 1925 (Karl König) gdje 1920—22. pohađa seminar A. Loosa. Radi u Loosovu ateljeu u Beču (1920—25) te u Parizu (1926—27) najprije kao crtač, a potom suradnik na projektima za stambena naselja Bečke općine u Lainzu i Heubergu, vile Rufer i Moller, Chicago Tribune Tower, stambeni blok u Stromstrasse u Beču; Grand Hotel Babylone u Nici, vilu Moissi na Lidu, vilu Spanner u Gumpoldskirchenu; modni salon Kniže, kao i na gradnji kuće T. Tzare u Parizu. Od 1927. djeluje u Zagrebu, gdje vodi samostalni atelje 1930—41; u Ministarstvu građevina NRH radi 1945—46, god. 1946—54. je voditelj ateljea u Zemaljskom građevno-projektnom zavodu (poslije APZ), a 1954—63. projektnoga biroa »Neumann«.

U razdoblju između dva svj. rata, kao pobornik arhitekture nove objektivnosti i propagator Loosovih reformističkih ideja, u vrijeme asimilacije raznorodnih međunarodnih iskustava, njegovo djelo utječe na uspostavljanje novih programatskih pravila te radikalno purističko konstruktivističko oblikovanje arhitekture. Prihvaćanjem principa prostorne ekonomike i strukturiranja volumena građevine uvjetovanih prostornim

W. NEUGEBAUER, kadrovi iz stripa *Patuljak Nosko*

planom, a osobito pomnim odabirom serijski proizvedenih elemenata ostvario je također i prototip suvremeno oblikovana stambenog prostora: stambene zgrade Deutsch u Vukotinovićevoj ul. 3 (1928–29) i Pordes u Hrvojevoj ul. 10 (1929–30); trgovačko-stambene zgrade Armuth u Cankarevoj ul. 1 (1930–31); vile Klaić u Hercegovačkoj ul. 76 (1931–32), Švarc-Gavrin u Torbarovoj ul. 7 (1933–34) te Margetić u Petrovoj ul. 164 (1934–35); bombonijera Union u Ilici 8 (1935, pregrađeno); poslovno-stambene zgrade Rosinger u Vlaškoj ul. 69 (1936–37) i Varaždinske industrije svile u Martičevoj ul. 14b (1936–37), te nekoliko pogonskih zgrada u krugu Zagrebačke tvornice papira na Zavrtnici (1930–32) – sve u Zagrebu; Kirurški (1929) i Gospodarski paviljon (1930) Banovinske bolnice u Novoj Gradiški; pregrađnja Umobolnice (1929) i Hrvatski dom u Strossmayerovoj ul. (1936–37, danas kino »Dom«) u Pakracu; ljetnikovac Freund u Crikvenici (1932); vile Oblath u Slavenskoj ul. i Friedländer u Masarykovoj ul. (1934), dva proizvodna pogona u krugu Varaždinske industrije svile (1934) te zgrade socijalnoga standarda Tekstilne industrije Tivar u Varaždinu (1938–41). Među neizvedenim projektima ističu se Narodni muzej (1926), programatski terasasti stambeni blok (1927), stambena uglovnica Kern u Zvonimirovoj ul. (1929) i trgovačko-stambena zgrada Stoeger u Draškovićevoj ul. (1938) – sve u Zagrebu; ljetnikovac Thurn-Taxis na Sušaku (1928); Dječja bolnica za kiruršku TBC u Lipiku (1929); Infektivni paviljon Banovinske bolnice u Pakracu (1930); stambeno naselje Čakovečke mjesne štedionice u Čakovcu (1931); stambeno naselje Siedlerschule u Wörpsweudu (1927) i minimalna kuća za Weissenhofsiedlung u Stuttgartu (1927); ergela i zimska jašionica u Tarnówu u Poljskoj (1927); vila Wiener u Pragu (1928); Panteon (1925) i stambena zgrada (1941) u Beogradu. – Ratne godine proveo u logorima u Njemačkoj i Nizozemskoj gdje vodi tečaj Građevinske konstrukcije i elementi projektiranja, te piše teorijsku raspravu *Kuda ide arhitektura?* Djela ostvarena poslije II. svj. r. primjeri su kontinuiteta programskih načela iz prethodnog razdoblja: četiri stambena bloka na Vrbiku (1946, sa S. Gombošem, M. Kauzlarićem i V. Potočnjakom), stambene zgrade na uglu Tratinske ul. i Nove ceste (1954), te u Martičevoj ul. 46, TBC paviljon Vinogradske bolnice (1954), školske zgrade u Vrbanićevoj ul. (1956), Cvjetome naselju (1957), na Ferenčici (1959), u Laginjinoj ul. (1961–62), na Borongaju (1961–63) i u Folnegovićevoj ul. (1961–63); dječji vrtić na Ferenčici (1961–62) i jaslice na Volovčici (1961–63), zgrada pošte u Remetama (1953–54), Tvornica papira na Žitnjaku (1956–60) – sve u Zagrebu; Dom kulture u Novome Marofu (1945); tehnički uredi i zgrade socijalnog standarda Rafinerije nafte u Rijeci (1946); pogonska zgrada u krugu Željezare u Sisku (1951); tipske zgrade kotarskih NO u Titovoj Korenici i Vojniću (1951) te Kotarski zadružni dom u Dvoru na Uni (1952); Tvornica sardina u Prvić Luci (1952); samački hotel s kinom u Šibeniku (1953); kemijski laboratorij tvornice »Dalmacija« u Dugom Ratu (1954), zgrada Komunalne banke u Slavanskom Brodu (1961–63) te vila Friedländer u Cumberlandu u Engleskoj (1954). Na osnovi prvonagrađenoga natječajnog rada iz 1947. s V. Potočnjakom projektira zgradu Predsjedništva vlade u Novom Beogradu.

BIBL.: *Das Kleinhaus*, Der Sturm (Berlin), 1927, 4–5; *Adolf Loos, 60-godišnjica velikog arhitekta i reformatora*, Novosti, 1930, 345; *Adolf Loos, Povodom smrti velikog arhitekta*, Jutarnji list, 1933, 7757; *Mi o Loosu*, Arhitektura, 1933, 11; *O problemu prostora u arhitekturi*, Tehnički list, 1939, 11–12.

LIT.: J. Gallotti, *La nouvelle architecture*, Vogue (Paris), 1927, 8. – N. Smolčić, *Arhitektura i savremeni duh*, Kod arh. Zlatka Neumanna, Novosti, 1930, 60. – V. Potočnjak, *Arhitektura u Hrvatskoj 1888–1938*, Građevinski vjesnik, 1939, 4–5. – Ž. Čorak, In memoriam Zlatko Neumann, Telegram, 1969, 455. – B. Pavlović, Zlatko Neumann, učenik i suradnik Adolfa Loosa, Arhitektura, 1969, 101. – D. Worbs, *Die Loos-Schule*, Bauforum (Wien), 1983, 98. – A. Laslo, *Raumplan, plan libre ili ...*, Arhitektura, 1987, 200–203. – *Isti*, *Die Loos-Schule in Kroatien* (katalog), Beč 1989. – *Isti*, Zlatko Neumann & sedam svjetiljki Novog građenja (katalog), Zagreb 1990. – *Isti*, Adolf Loos i hrvatska arhitektura, Arhitektov bilten (Ljubljana), 1991, 107–108. A. Las.

NEVJESTIĆ, Virgilije (Virgil), grafičar, slikar i pjesnik (Kolo kraj Tomislavgrada, 22. XI. 1935). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1963. Završio specijalni odjel za grafiku 1966 (M. Detoni). Od 1968. živi u Parizu. God. 1987. osnovao u Parizu L'académie Virgile gdje predaje specijalni tečaj grafike; predaje i na Francuskom institutu za restauraciju umjetničkih djela. U njegovoj grafici prevladava narativna i nadrealna komponenta; umnažanjem figuralnih pojedinosti, u sprezi s poetskom projekcijom djetinjstva i zavičaja, postiže oniričko-fantastičnu i nostalgичnu

Z. NEUMANN, kuća Rosinger u Vlaškoj ul. 69 u Zagrebu

atmosferu (*Grumen zemlje*, 1964; *Krabuljni ples*, 1966; *Meditacija*, 1979; *Unutrašnji pejzaž*, 1981). U lirskoj viziji i životnim sadržajima njegovih grafikâ javlja se snažna dramatska napetost; poetskom destrukcijom zbilje prosvjeduje protiv otuđenja suvremene civilizacije. Linija mu je melodiozna i minuciozna, kompozicija najčešće sastavljena od niza odijeljenih prizora, ispovjednog i simboličnog karaktera. U novijim djelima linearni način ustupa mjesto tonskom oblikovanju predmeta, uz bogate svjetlosne i kromatske efekte (*Pod lampom*, 1982). Izdao je mape grafika *Hommage à Jean Fouquet* (1972), *Hommage à Pablo Neruda* (1973), *Journal du Vagabond* (1973), *La divine comédie* (1974), te bibliofilska izdanja pjesama A. B. Šimića, D. Tadijanovića, S. Čuića i Ch. Baudelairea. Samostalno je izlagao u Zagrebu, Sarajevu, Beogradu, Milanu, Parizu,

V. NEVJESTIĆ, *Jutro*

